

Notatka z posiedzenia zespołu do spraw koordynacji działań w systemie szkolnictwa wyższego i nauki w związku z zagrożeniem wystąpienia COVID-19

3 września 2020 r., godz. 12:00

Spotkanie otworzył Wiceminister Nauki i Szkolnictwa Wyższego Pan Wojciech Maksymowicz podziękowaniami skierowanymi do Przewodniczącego KRASP ubiegłej kadencji prof. Jana Szmida oraz złożył gratulacje nowo wybranemu Przewodniczącemu KRASP prof. Arkadiuszowi Mężykowi. Otwierając spotkanie, Pan Minister przywitał także wszystkich pozostałych gości oraz złożył gratulacje prof. Marcinowi Gruchale, który został wybrany na Przewodniczącego Konferencji Rektorów Akademickich Uczelni Medycznych, a także podziękowania za ścisłą współpracę byłemu rektorowi Uniwersytetu Jagiellońskiego prof. Wojciechowi Nowakowi, który je odwzajemnił.

Na wstępie spotkania Pan Minister odniósł się do sytuacji pandemicznej, która ma miejsce w kraju. Kontynuując, Pan Minister zaznaczył, że autonomia szkół wyższych wynikająca z Konstytucji dla Nauki pozwala władzom uczelni na większą swobodę w podejmowaniu decyzji niż szkołom, które są zobowiązane do stosowania się do wytycznych Ministerstwa Edukacji Narodowej. Podkreślił jednak, że rekomendacje wynikające z przepisów prawnych należy wypełniać.

Pan Minister Wojciech Maksymowicz zasygnalizował, że Ministerstwo przygotowuje się do szybkiej zmiany rozporządzeń, które zostały wydane w związku z COVID-19 (co wynika chociażby z faktu, że obowiązują do 30 września br.) oraz rozporządzenia dotyczącego standardów kształcenia przygotowujących do wykonywania zawodu lekarza, lekarza dentystry, farmaceuty, pielęgniarki, położnej, diagnosty laboratoryjnego, fizjoterapeuty i ratownika medycznego – zmienionego na wniosek środowiska akademickiego.

W kolejnych słowach Pan Minister zwrócił się do uczestników spotkania z prośbą o rozważenie możliwości zbierania informacji dotyczących zajęć praktycznych wykonywanych poza uczelniami, których realizacja jest utrudniona, jak to ma miejsce w przypadku np. pedagogiki, kiedy to pojawiają się obawy przed wpuszczaniem praktykantów do szkół.

Pan Minister przypomniał także, że Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego dysponuje rekomendacjami Głównego Inspektoratu Sanitarnego dotyczącymi:

- powrotu do zajęć na studiach wyższych,
- trybu postępowania podczas zajęć praktycznych, laboratoryjnych i praktyk klinicznych,
- akademików i domów studenckich.

Pan Minister zadeklarował, że jeśli środowisko akademickie zwróci się z taką prośbą, propozycje zmian tych rekomendacji zostaną przekazane do Głównego Inspektoratu Sanitarnego celem ich weryfikacji.

W kolejnych słowach Pan Minister Wojciech Maksymowicz przekazał informację, że podjęte zostały działania mające na celu wyeksponowanie na stronie internetowej Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego informacji związanych z pandemią, zaleceniami i regulacjami. Docelowo na stronie Ministerstwa pojawi się specjalna, dedykowana ku temu zakładka.

Kolejną część spotkania poprowadziła Pani Minister Anna Budzanowska, która przekazała informację, iż Ministerstwo przygotowało nowe rekomendacje. W ich przygotowaniu pomocni byli rektorzy z aglomeracji śląskiej, którzy mieli najbardziej skomplikowaną sytuację epidemiologiczną oraz rozproszenie kampusowe.

Pani Minister Anna Budzanowska poinformowała zgromadzonych, że wystosowane zostało pismo z prośbą o pierwsze propozycje zmian dotyczących rozporządzenia obowiązującego do 30 września br., ponieważ istnieje powszechne przekonanie, że od pewnych obostrzeń można odejść, tak aby wracać do normalności – zgodnie z zaleceniami GIS-u. Pani Minister zaznaczyła także, że wkrótce na stronie internetowej ukażą się zebrane informacje na temat tego, co zmieniło się w ustawie w zakresie procedowanych czterech tarcz, szczególnie tej, która dotyczyła naszego obszaru.

Pani Minister Anna Budzanowska zasygnalizowała, że są dwa ważne rozporządzenia – jedno dotyczące studiów, ogłoszone 14 sierpnia br. – obowiązujące od 1 października br., a dotyczące realizacji 75% zajęć zdalnie na studiach o profilu akademickim i drugie dotyczące ewaluacji zawierające zmiany bardziej techniczne – takie, aby nowi rektorzy mogli spokojnie przygotować się do przesuniętej o rok ewaluacji.

W kolejnych słowach swojego wystąpienia Pani Minister także podziękowała Przewodniczącym Konferencji Rektorów, którzy ustępują. Szczególne podziękowania Pani Minister skierowała do Pana prof. Witolda Stankowskiego, dzięki któremu prowadzona była współpraca z PWSZ-tami. Pani Minister serdecznie powitała także Pana prof. Dariusza Surowika – nowego Przewodniczącego Konferencji Rektorów Publicznych Uczelni Zawodowych.

Kontynuując rozmowę, Pani Minister powiedziała, że Ministerstwo będzie chciało podsumować prace zespołów roboczych – jednego dotyczącego kształcenia zdalnego i drugiego dotyczącego cyfryzacji. Przekazała też, że poprosiła Przewodniczącego Parlamentu Studentów Rzeczypospolitej Polskiej Pana Dominika Leżańskiego o analizę – ile uczelni wprowadziło zarządzenia dotyczące nowego roku akademickiego i czy są one jasne dla studentów. Kończąc swoje wystąpienie, Pani Minister poprosiła Pana Dominika Leżańskiego o wypowiedź.

Przewodniczący Parlamentu Studentów RP przedstawił zgromadzonym wyniki ankiety przeprowadzonej wśród przewodniczących samorządów studenckich 52 uczelni, z której wynika, że jedynie 26 z nich posiada wytyczne dotyczące organizacji roku akademickiego 2020/2021. W aspekcie kolejnego pytania ankietowego, dotyczącego uszczegółowienia ww. wytycznych, czyli takich, które są jasne i czytelne dla studentów, jedynie 1/3 ankietowanych wskazywała pozytywną odpowiedź.

Nawiązując do wypowiedzi Pana Dominika Leżańskiego, Pani Minister Anna Budzanowska poinformowała, że uczelnie zostały poproszone o przekazanie informacji na temat miejsc w akademikach w dwóch celach:

- realizując zalecenia GIS-u, z przedstawionych przez uczelnie danych widać, że w akademikach dostępnych będzie o 50% mniej miejsc,
- w związku z faktem, że Ministerstwo otrzymało dodatkowe środki inwestycyjne na akademiki, będzie prośba o składanie wniosków w krótkim 2-3 tygodniowym terminie. Środki te są inwestycjami krótkoterminowymi i będą musiały być wydane do końca przyszłego roku, wobec czego nie będą przeznaczone na budowę nowych akademików, lecz na dostosowanie ich do potrzeb epidemicznych.

Na koniec swojej wypowiedzi Pani Minister Anna Budzanowska przypomniała o kolejnym ważnym rozporządzeniu dotyczącym POL-onu, do którego również zbierane są uwagi.

W kolejnej części spotkania, Minister Wojciech Maksymowicz zasygnalizował, że nie wszystkie polskie uczelnie medyczne są reprezentowane w Konferencji Rektorów Akademickich Uczelni Medycznych, wobec czego jest prośba do prof. Marcina Gruchały o rozszerzenie reprezentacji tych uczelni w KRAUM, w celu usprawnienia współpracy i przekazywania informacji.

Pan Minister w dalszej wypowiedzi przekazał, że Ministerstwo będzie potrzebowało informacji, czy w świetle obecnej sytuacji, rozporządzenie dotyczące standardów kształcenia przygotowujących do wykonywania zawodu lekarza, lekarza dentystry, farmaceuty, pielęgniarki, położnej, diagnosty laboratoryjnego, fizjoterapeuty i ratownika medycznego powinno być modyfikowane w aspekcie zaliczania wszystkim studentom 40% zajęć prowadzonych w sposób zdalny.

Przewodniczący KRAUM – prof. Marcin Gruchała zasygnalizował, że wśród uczelni medycznych kształcenie praktyczne realizowane jest w pełni. Zazaczył, że w kontekście zmiany ww. rozporządzenia korekty powinny być wprowadzone od najniższych wartości procentowych i w zależności od rozwoju sytuacji reakcja dotycząca jego dalszej zmiany powinna być dokonywana elastycznie i na bieżąco. Prof. Marcin Gruchała dodał, że na początku roku akademickiego nie powinno być mowy o 40%, ponieważ bez wątpienia wpłynie to negatywnie na jakość kształcenia i może stymulować jakąś grupę szkół do ograniczania tego kształcenia, począwszy od początku roku akademickiego. Przewodniczący KRAUM zasugerował daleko idącą ostrożność w zakresie omawianego rozporządzenia.

Pan Minister Wojciech Maksymowicz przekazał Przewodniczącemu KRAUM, że jeśli do wtorku rano nie zostaną zgłoszone uwagi o zwiększeniu ilości godzin w stosunku do pierwotnego standardu, to Ministerstwo nie zmieni rozporządzenia, które wygaśnie z dniem 30 września br., a obowiązujące będzie to, które było pierwotnie.

Przewodniczący KRAUM – prof. Marcin Gruchała przekazał, że powyższą kwestię skonsultuje w Konferencji Rektorów Akademickich Uczelni Medycznych. Wskazał także na konieczność współpracy z tymi uczelniami, które nie należą do KRAUM, a również kształcą studentów na kierunkach medycznych.

Pan Minister Wojciech Maksymowicz podziękował za wypowiedź i poprosił o przesłanie uwag do wtorku do godz. 12:00.

W kolejnej części spotkania Pan Minister poprosił Panią Grażynę Żebrowską – Dyrektor NAWA o wypowiedź dotyczącą wymiany akademickiej.

Pani Dyrektor rozpoczęła swoją wypowiedź od omówienia przebiegu programów studenckich. NAWA pomimo pandemii nie zanotowała braku zainteresowania przyjazdem do Polski. Pani Dyrektor NAWA poinformowała zebranych, że zgłosiło się dużo kandydatów do programu polonijnego im. Gen. Andersa, jak też do programu pomocowego im. I. Łukasiewicza. Przekazała, że w ramach pierwszego programu zrekrutowano 462 osoby, które mają zamiar przyjechać do Polski i tutaj studiować. Wśród tych osób znajduje się bardzo duża grupa kandydatów z Białorusi. W ramach drugiego z programów, z państw rozwijających się, wyłoniono 136 osób spośród 2,5 tys. kandydatur. Pani Dyrektor wyraziła nadzieję, że wszystkie

te osoby będą mogły wjechać do Polski i rozpocząć naukę. Dodała także, że w NAWA podjęto decyzję, iż wszystkie osoby, które wjadą na teren Polski i będą brały udział w zajęciach – otrzymają stypendia NAWA. Jeśli wśród studentów znajdą się osoby, które z obiektywnych przyczyn nie będą mogły wjechać do Polski, to ich stypendium ze strony NAWA zostanie znacznie zredukowane i nie będzie wypłacane w pełnej wysokości.

W drugiej części wypowiedzi Pani Dyrektor NAWA przeszła do omówienia programów naukowych, z którymi związane są kłopoty w kontekście wstrzymania wyjazdów i przyjazdów, w szczególności ze stypendystami ze Stanów Zjednoczonych. W tym przypadku stypendia te są przesuwane – jeśli istnieje możliwość ich realizacji do pierwszego kwartału przyszłego roku. Pani Dyrektor zasygnalizowała, że w przypadku programów instytucjonalnych (np. PROM, CEEPUS) istnieją bardzo duże problemy z ich realizacją. Ponieważ są to wyjazdy krótkoterminowe istnieje duże ryzyko, że nie dojdą one do skutku, wobec czego nie ma konieczności ich przesuwania.

Pani Dyrektor wyraziła wolę współpracy z uczelniami, ze swojej strony deklarując wszelkie udogodnienia w przesuwaniu terminów wyjazdów.

Pan Minister Wojciech Maksymowicz poprosił następnie Pana Dawida Solaka, członka zarządu Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji, o omówienie kwestii programu ERASMUS.

Pan Solak przekazał zebranim, że Komisja Europejska nie wydała wytycznych, które ograniczyłyby możliwość przyjazdów i wyjazdów studentów czy pracowników w ramach programu ERASMUS. Zazaczył, że przy założeniu, iż sytuacja nie ulegnie znaczącemu pogorszeniu, realizacja mobilności w pierwszym semestrze roku akademickiego 2020/2021 będzie przebiegała w sposób uzgodniony pomiędzy polską uczelnią a instytucją zagraniczną, z którą uczelnia ma podpisaną umowę.

Pan Dawid Solak zasygnalizował, że z Komisji Europejskiej otrzymano ok. 2,5 mln euro na realizację nowych projektów, które mają polegać na przygotowaniu systemów kształcenia do nauczania zdalnego. Są to środki dostępne w tzw. akcji drugiej programu ERASMUS w ramach partnerstw strategicznych. Dodatkowy nabór (do 29 października br.) został już ogłoszony, o czym uczelnie zostały poinformowane.

Do dyskusji włączył się Przewodniczący Parlamentu Studentów RP – Pan Dominik Leżański, który chciał dodać kilka zdań do uprzednio prowadzonej dyskusji pomiędzy Panem Ministrem a Przewodniczącym KRAUM. Mówca zgłosił się z prośbą do Przewodniczącego Konferencji Rektorów Publicznych Uczelni Zawodowych, aby zorientował się w kontekście kierunków medycznych prowadzonych przez uczelnie niekształcące na kierunkach lekarskich, bo to z nich do Parlamentu Studentów RP trafia najczęściej problemów dotyczących np. prowadzenia pielęgniarstwa.

Kontynuując spotkanie, Wiceminister Nauki i Szkolnictwa Wyższego Pan Wojciech Maksymowicz przedstawił koncepcję stworzenia ogólnopolskiego programu badawczego, w ramach którego byłaby możliwość realizacji badań profilaktycznych przed rozpoczęciem zajęć praktycznych (klinicznych) głównie przez studentów medycyny oraz przed wejściem studentów do akademików.

Pan Minister zwrócił się do prof. Marcina Gruchały o wsparcie tego projektu. Poprosił także o zgłaszanie do przyszłej środy opinii do koncepcji programu.

Przewodniczący KRAUM – prof. Marcin Gruchała podziękował za powstałą inicjatywę i przekazał informację, że kwestia testowania studentów była już przedmiotem dyskusji w KRAUM, która

posiada informację, że NFZ nie będzie finansował testów dla studentów kierunków medycznych. Pan prof. Marcin Gruchała wskazał, że dyrektorzy szpitali nieklinicznych mają oczekiwania, aby studenci byli poddawani testom. Pan Przewodniczący KRAUM przedstawił stanowisko Konferencji Rektorów Akademickich Uczelni Medycznych mówiące o tym, że wszystkie szpitale, zarówno te kliniczne jak i niekliniczne powinny traktować studentów w taki sam sposób, jak traktują swój personel medyczny – jeśli testowani są pracownicy, to studenci także powinni być poddawani testom, jeśli natomiast w jakiejś jednostce personel nie ma wykonywanych regularnie testów, to trudno oczekiwać takich działań w stosunku do innych osób.

Przewodniczący KRAUM zasygnalizował, że uczelnie kliniczne i niekliniczne mogą być zainteresowane inicjatywą i poprosił Pana Ministra o więcej szczegółów na jej temat. Poinformował także, że ze strony uczelni może pojawić się obawa przed dodatkowymi kosztami, ponieważ wszystkie uczelnie medyczne mierzą się z kosztami środków ochrony osobistej dla studentów, które idą w miliony złotych, a jak do tej pory nie ma informacji na temat wsparcia z Ministerstwa Zdrowia dla uczelni w tym zakresie.

Pan Minister Wojciech Maksymowicz obiecał przekazać informacje oraz zaapelował, aby programem objąć także te uczelnie, które nie kształcą na kierunkach lekarskich tylko np. pielęgniarstwie.